

Rigsadvokatens AFGØRELSE

Dato: 2. februar 2024

Rigsadvokatens j.nr.: RA-2023-3100206-424

Advokat Claus Allan Bonnez, Vester Alle 7, 1. th., 8000 Aarhus C

Ikke erstatning for frihedsberøvelse og straffeprocessuelle indgreb, men erstatning for lang sagsbehandlingstid - vedr. j.nr. ...

Du har klaget over en afgørelse, der er truffet af Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet den 17. august 2023, om at nægte erstatning til din klient, *Erstatningssøgende*.

Jeg har besluttet delvis at ændre statsadvokatens afgørelse. Det betyder, at jeg ligesom statsadvokaten ikke kan imødekomme kravet om erstatning for frihedsberøvelse og ransagning. Jeg har herudover ikke fundet grundlag for at yde din klient erstatning for beslaglæggelse og afsavn af mobiltelefon(er), men jeg kan yde din klient en skønsmæssigt fastsat erstatning på 12.000 kr. for lang sagsbehandlingstid. Begrundelsen for min afgørelse fremgår nedenfor.

Jeg har samtidig besluttet at imødekomme dit krav om salær. Det betyder, at jeg kan yde dig 1.880 kr. + moms for fremsættelse af erstatningskravet. Begrundelsen herfor fremgår ligeledes nedenfor.

Sagsforløb:

Jeg kan henvise til statsadvokatens gengivelse af sagsforløbet i afgørelsen af 17. august 2023, idet jeg dog supplerende kan oplyse følgende:

I forbindelse med frihedsberøvelsen af din klient den 9. januar 2020 foretog politiet ransagning af henholdsvis hans lejlighed samt af hans bil med reg.nr. "...". Politiet beslaglode i forbindelse med ransagningerne blandt andet våd skunk, en pose med skunk, ca. 5 gram hash, en elektronvægt, 15.000 kr. i kontanter, to enhåndsbetjente foldeknive, herunder en foldekniv med indbygget knojern, en stikvest og seks mobiltelefoner. For så vidt angår to af mobiltelefonerne blev disse fundet i din klients bil.

Ved anklageskrift af 25. maj 2021 blev der rejst tiltale mod din klient for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af ca. 5 gram hash til eget brug, ligesom der blev rejst tiltale for overtrædelse af våbenbekendtgørelsen for besiddelse af et knojern.

Den 16. januar 2023 blev sagen sluttet ved Retten i Aarhus. Det fremgår af retsbogen, at sagen grundet rettens forhold endnu ikke var berammet. Det fremgår endvidere, at en eventuelt forskyldt straf måtte forventes at bortfalde, idet sagen ikke kunne behandles inden for rimelig tid. På den baggrund, og da

anklagemyndigheden havde erklæret sig indforstået hermed, blev sagen returneret til anklagemyndigheden.

Den 25. april 2023 blev påtale mod din klient opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 4, som handler om, at sagens gennemførelse ikke står i rimeligt forhold til forventet straf. I påtaleopgiveisen blev der lagt vægt på, at sagen grundet rettens forhold endnu ikke var berammet, og at en eventuelt forskyldt straf måtte forventes at bortfalde, da sagen ikke kunne behandles inden for rimelig tid.

De seks mobiltelefoner og stikvesten er udleveret til din klient den 1. september 2023.

Begrundelse

Erstatning for frihedsberøvelse og ransagning

Jeg er enig i statsadvokatens begrundelse for at nægte erstatning for frihedsberøvelse og ransagning. Jeg kan derfor henvise til begrundelsen i statsadvokatens afgørelse.

Afsavnserstatning

Det fremgår af retsplejelovens § 1018 b, at der efter samme regler som i retsplejelovens § 1018 a, kan tillægges en sigtet erstatning, såfremt denne har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse.

Af Anklagemyndighedens Årsberetning, 1998-1999, bind 2, side 56, fremgår det:

"Erstatning for beslaglæggelse af andre genstande eller dokumenter og lignende vil kunne ydes efter en konkret vurdering af henholdsvis den konkrete ulempe forbundet med indgrebet og eventuelt økonomisk tab i forbindelse med indgrebet."

...

Efter praksis gives der erstatning for beslaglæggelse af blandt andet computere, hvis det er dokumenteret, at beslaglæggelsen har været forbundet med konkret ulempe, eller hvis den pågældende har lidt et tab i forbindelse med indgrebet.

Min vurdering i den foreliggende sag

Jeg har overvejet, hvorvidt der er grundlag for at yde din klient erstatning for de seks mobiltelefoner. Efter en konkret vurdering af omstændighederne i din klients sag finder jeg ikke grundlag for at yde din klient afsavnserstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Jeg har ved min afgørelse om at nægte din klient erstatning lagt vægt på, at din klient har fået genudleveret sine mobiltelefoner, hvorfor din klient ikke har lidt et økonomisk tab.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at det i det fremsatte erstatningskrav hverken er godtgjort eller dokumenteret, at beslaglæggelsen af mobiltelefonerne har påført din klient så stor ulempe, at der er

grundlag for at yde erstatning. Det er i den forbindelse indgået i min vurdering, at der ikke foreligger oplysninger om, at mobiltelefonerne var nødvendige for din klients erhverv, uddannelse eller lignende.

Den omstændighed, at mobiltelefonerne har været beslaglagt af politiet i perioden fra den 9. januar 2020 til den 1. september 2023, og dermed i en periode på over 3 år og 7 måneder, kan henset til ovenstående ikke i sig selv føre til en anden vurdering.

I relation til din anmodning om udlevering af de 15.000 kr., som blev beslaglagt hos din klient i forbindelse med efterforskningen af sagen kan jeg oplyse, at det fremgår af sagens akter, at Gældsstyrelsen ved resolution af 16. september 2020 traf bestemmelse om, at der af beløbet kunne ske tvangsinddrivelse i relation til din klients gæld til politiet på 6.108,88 kr. Du bedes rette henvendelse til politiet vedrørende udbetaling af det resterende beløb.

Erstatning for sigtelse efter retsplejelovens § 1018 b

Udgangspunkt

Det følger af retsplejelovens § 1018 b, at der kan ydes erstatning til den sigtede for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, såfremt der sker påtaleopgivelse eller frifindelse i sagen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 b blev indført ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og blev fremsat ved lovforslag nr. 134 af 16. december 1977 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven mv. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Af betænkningen fremgår det på side 25 f., at den blotte afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, idet dette ikke i sig selv vil udgøre et straffeprocessuelt "indgreb", jf. også forarbejderne til § 1018 b i folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2402. Som begrundelse for, at afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, henvises der i betænkningen blandt andet til, at den mistænkte ikke bør udsættes for, at risikoen for en eventuel erstatningspligt fører til, at den formelle sigtelse og de dertil knyttede retsplejegarantier holdes tilbage i afventen af en mere kvalificeret mistanke. Der henvises endvidere til, at risikoen for, at man på et grundlag, der senere viser sig uholdbart, sigtes for et strafbart forhold og afhøres herom, må bæres af borgeren som et bidrag til det almene gode, der ligger i retshåndhævelsen.

I den forbindelse bemærkes, at det - i forlængelse af det i betænkningen anførte - også i langvarig administrativ praksis ved anklagemyndigheden er lagt til grund, at fremsættelse af sigtelse samt deltagelse i afhøringer som altovervejende hovedregel ikke anses for straffeprocessuelle indgreb, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 b, og derfor almindeligvis ikke kan begrunde erstatning. Det samme gælder tiltalerejsning samt deltagelse i retsmøder, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, s. 44 ff.

Undtagelser

Den anførte hovedregel kan fraviges i to tilfælde, således at sigtelse mv. kan begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mere end 5 år

Hovedreglen kan fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mere end 5 år. Efter Rigsadvokatens administrative praksis vil den langvarige sigtelse i sig selv kunne indebære, at den erstatningssøgende vil blive ydet erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mindre end 5 år

Hovedreglen kan endvidere fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mindre end 5 år, men hvor der er tale om en sigtelse, der opleves så belastende og krænkende, at den vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning.

I disse tilfælde vil længden af en sigtelse ikke i sig selv kunne begrunde erstatning, men der vil dog kunne ydes erstatning efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder. Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 1018 b, jf. folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2402, hvoraf det følger, at det ikke kan udelukkes, at der, navnlig i sager om alvorlige forbrydelser, vil kunne forekomme afhøringer, f.eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig.

I begge tilfælde er der tale om et konkret skøn af omstændighederne i sagen, hvori sigtelsens længde spiller en væsentlig rolle.

Fra praksis kan jeg henvise til TfK2014.835, hvor landsretten ikke fandt grundlag for undtagelsesvis at yde erstatning for sigtelse i en sag, hvor erstatningssøgende (E) havde været sigtet og senere tiltalt for seksuelle overgreb begået mod sin datter og en stedsøn, inden de var fyldt 12 år, og efterfølgende var blevet frifundet. Vestre Landsret udtalte, at sagen - selvom den to gange havde været omtalt i den lokale presse, og politiets afhøringer omfattede personer, der alle havde eller havde haft familiemæssig tilknytning til E - ikke indeholdt sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at gennemførelse af en straffesag ved retten efter forudgående sigtelser og tiltalerejsning ikke giver grundlag for erstatning og godtgørelse efter retsplejelovens § 1018 b.

Min vurdering i den foreliggende sag

Din klient har været sigtet og efterfølgende tiltalt for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og våbenbekendtgørelsen i sammenlagt 3 år, 3 måneder og 16 dage.

På baggrund af det ovenfor anførte vil længden af sigtelsen, da den har været under 5 år, ikke i sig selv kunne begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Spørgsmålet er herefter, om sigtelsen mod din klient har haft en sådan ekstraordinær karakter, at der på den baggrund efter en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder undtagelsesvis er grundlag for at tilkende erstatning efter § 1018 b. Dette er efter min opfattelse ikke tilfældet.

Jeg har herved lagt vægt på, at din klient som sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og våbenbekendtgørelsen alene har deltaget i en kort afhøring på politigården under frihedsberøvelsen, hvor han ikke ønskede at udtale sig, samt at han ikke har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb end de ransagninger, der fandt sted i forbindelse med frihedsberøvelsen. Der foreligger desuden ikke oplysninger om andre særlige omstændigheder, der giver grundlag for at fravige udgangspunktet.

Erstatning for lang sagsbehandlingstid efter retsplejelovens § 1018 h

Efter retsplejelovens § 1018 h kan erstatningskrav, som sigtede, domfældte eller andre rejser på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler i anledning af strafferetlig forfølgning efter begæring behandles efter reglerne i kapitel 93 a.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2405, at bestemmelsen blev medtaget, fordi det blev anset for rimeligt, at den fremgangsmåde, som anvendes ved behandlingen af erstatningskrav på grundlag af særlige ansvarsregler i retsplejelovens kapitel 93 a, efter begæring også skulle kunne finde anvendelse, hvor der rejses erstatningskrav alene for en ulovlig embedsmandshandling inden for strafferetsplejen, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Det er således en forudsætning, at politiet, anklagemyndigheden eller domstolene har handlet culpøst i forbindelse med en strafferetlig forfølgning, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, side 70 ff.

Efter retsplejelovens § 96, stk. 2, skal offentlige anklagere fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Efter retsplejelovens § 718 a, stk. 1, skal afgørelse af tiltalerspørgsmålet træffes inden rimelig tid efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort sigtede bekendt med sigtelsen. Tilsvarende skal retten efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Vurderingen af, om der skal ydes erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h (culpaansvar), skal således foretages i lyset af disse bestemmelser samt artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til rettergang inden rimelig tid.

Rigsadvokaten har blandt andet ydet erstatning på baggrund af en langvarig sigtelse under henvisning til retsplejelovens § 1018 h i sager, hvor straffesagen ikke har haft en ekstraordinær belastende karakter for den sigtede, men hvor der under sigtelsen foreligger perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen, såkaldte "døde perioder", som kan tilregnes de straf forfølgende myndigheder, og hvor erstatningssøgende ikke selv har medvirket til sagens udstrækning.

Min vurdering i den foreliggende sag

Jeg finder efter en konkret vurdering af omstændighederne i din klients sag grundlag for at yde din klient erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h.

Jeg har herved lagt vægt på, at der har været inaktivitet i sagsbehandlingen af en sådan karakter, at de strafforfølgende myndigheder efter min opfattelse kan anses for at have handlet ansvarspådragende.

Jeg har i den forbindelse især lagt vægt på Retten i Aarhus' begrundelse for at returnere sagen til anklagemyndigheden den 16. januar 2023 og dermed den omstændighed, at sagen efter tiltalerejsning den 25. maj 2021 beroede i Retten i Aarhus frem til den 16. januar 2023, hvilket udgør en periode på 1 år, 7 måneder og 22 dage.

Jeg har også lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, at din klients forhold har haft indflydelse på sagsbehandlingstiden.

Jeg finder således, navnlig henset til sagens ukomplicerede karakter, at sagsbehandlingstiden ikke har været rimelig.

Erstatningen på 12.000 kr. er fastsat skønsmæssigt på baggrund af praksis.

I den forbindelse kan jeg henvise til dommen i AM2015.12.15B, som findes på Anklagemyndighedens Vidensbase. I den pågældende sag havde erstatningssøgende (E) været sigtet for tyveri (sigtet i marts 2011) og for et større antal indbrudstyverier (sigtet i oktober 2011) i en periode på ca. 3 år og 8 måneder, før der skete påtaleopgivelse den 2. december 2014. Det blev lagt til grund, at der i sagen havde været perioder med inaktivitet, som kunne lægges myndighederne til last, først fra 27. september 2012 til august 2013 (ca. 10 måneder) og derefter fra 7. juli 2014 til 2. december 2014 (ca. 5 måneder). Statsadvokaten tildelte på baggrund af en konkret vurdering E 12.000 kr., hvilket beløb blev tiltrådt først af Rigsadvokaten og derefter af byretten.

Salær

Det fremgår af sagen, at du den 12. september 2022 blev beskikket som forsvarer i sagen. Det fremgår af retsbog af 1. februar 2023, at Retten i Aarhus har tillagt dig 1.810 kr. + moms for dit arbejde med sagen.

Da salæret ikke overstiger beløbet på 4.700 kr. + moms, er du berettiget til særskilt salær for fremsættelsen af erstatningskravet, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a (2023), pkt. 4.11.2. Salæret udgør 1.880 kr. (ekskl. moms) i 2023, jf. pkt. 4.11.3. i ovennævnte Rigsadvokatmeddelelse.

Sagens forløb

- I afgørelse af 17. august 2023 nægtede Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet at yde erstatning.
- Ved e-mail af 14. september 2023 har du klaget over afgørelsen med henvisning til dine tidligere fremsatte bemærkninger.
- Den 15. september 2023 har Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet sendt sagen til mig sammen med en udtalelse. Statsadvokaten har henholdt sig til sin afgørelse.
- Den 9. januar 2024 anmodede jeg Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet om at undersøge, hvornår de seks beslaglagte mobiltelefoner var genudleveret til din klient.
- Den 11. januar 2024 modtog jeg kopi af kosterudleveringsrapport fra Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet. Af kosterudleveringsrapporten fremgår det, at de seks mobiltelefoner og stikvesten blev udleveret til din klient den 1. september 2023.

Lovgrundlag

- Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, stk. 3 (erstatning kan nedsættes eller nægtes pga. egen skyld), 1018 b (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse), § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler) samt § 1007, jf. § 1018 f (salær).

Udbetaling og renter

Det er National enhed for Særlig Kriminalitet, der udbetaler erstatningen. Jeg har i dag anmodet politiet om at udbetale beløbet til dig. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet vil undersøge hos SKAT, om der skal ske modregning i beløbet for eventuel gæld til det offentlige. Der kan derfor gå op til 6 uger, før beløbet udbetales.

Politiet udbetaler renter af beløbet efter renteloven (med 8 pct. årligt over den fastsatte referencesats) fra den dag, hvor beløbet forrentes fra, til beløbet udbetales.

Erstatning for tort, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h, fastsættes med hjemmel i erstatningsansvars-lovens § 26, og skal forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16. Beløbet forrentes derfor fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden, jf. erstatningsansvarslovens § 16 og punkt 4.12.2. og 4.12.3. i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

Kravet blev modtaget den 16. juni 2023.

Jeg har herudover anmodet National enhed for Særlig Kriminalitet om at udbetale salæret til dig.

Hvis du har spørgsmål til udbetalingen, bedes du kontakte politiet.

Skattepligt

Erstatning for tort m.v. (ikke-økonomisk skade) er ikke skattepligtig.

Erstatning for økonomisk tab, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, mistede arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge, er skattepligtig.

Erstatning for anden økonomisk skade, f.eks. ødelagt tøj, er ikke skattepligtig.

Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

Politiet indberetter de skattepligtige beløb til SKAT. Det gælder også, selv om politiet modregner i beløbet for evt. gæld til det offentlige, f.eks. sagsomkostninger.

Erstatningsbeløb for tabt arbejdsfortjeneste og rentebeløb vil blive fortrykt på selvangivelsen. Din klient skal selv selvangive andre skattepligtige erstatningsbeløb.

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Din klient kan derfor ikke klage over den. Det står retsplejelovens § 1018 e, stk. 3.

Din klient kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis din klient ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal du oplyse dette til Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet senest to måneder efter, at du har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte